

MAANPUOLUSTUSHISTORIALLISTA JA MUUTA AJANKOHTAISTA KIRJALLISUUTTA

(Julkaistu aikaisemmin Suomen Sotilas -lehdessä)

Suojeluskuntien ja Lotta Svärd -järjestön piiri- ja paikallistason historioita ja historiikkeja on ilmestynyt jo kymmenittäin 1990-luvun alun jälkeen. Osa niistä on tuotettu puhtaasti harrastajavoimin, joidenkin kirjoittajiksi on saatu ammattitoimittajia ja onpa joitakin tehty tieteellisen kirjoittamisen kriteerejä noudattaen. Myös lähdeaineistoa on ollut käytettävissä hyvin vaihtelevasti ja sama koskee historian/historiikin tuottamiseen tarvittavaa taloudellista tukea. Kaikista näistä erilaisista lähtökohdista johtuen lopputulokset ovatkin luonnollisesti varsin eritasoiset.

Useissa yliopistoissa on laadittu pro gradu -tason tutkimuksia lähialueiden suojeluskunnista ja lottayhdistyksistä. Pohjois-Pohjanmaalla tätä on viety a stetta pidemmälle. Oulun Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -piirin Perinnekilta on julkaissut piirinsä historian kahden gradun muodossa. Päivikki Korhonen on selvittänyt aikaa vuodesta 1917 vuoteen 1931 ja Erja Aikavuori vuodet 1932-1944. Näitä tutkimuksia täydentämään on vielä julkaistu Maija-Liisa Backströmin kokoama laaja kuvateos. Kokonaisuutena nämä kolme nidettä muodostavat hyvän kokonaisuuden Pohjois-Pohjanmaan sk- ja lottahistoriasta.

Pohjan Prikaatin Kilta on tehnyt varsinaisen kulttuuriryön laadituttamalla Oulun varuskunnan historian. Kirjan ilmestyminen juuri tänä vuonna liittyy Oulun kaupungin 400-vuotisjuhlallisuuksiin. Kirjan monipuolisesta sisällöstä vastaavat useat akateemiset tutkijat ja muut alojensa asiantuntijat.

Varuskuntien ja joukko-osastojen lakkauttamisen myötä olisi äärimmäisen tärkeätä tallentaa niiden historia mahdollisimman hyvin niin kauan kun kirjallista aineistoa ja elävää perinnetietoa on helposti saatavilla. Tällaisten hankkeiden käynnistämisen kuten myös perinteiden ja perinneaineiston huolellisen siirtämisen pitäisikin kuulua automaattisesti suoritettaviin lakkauttamistoimenpiteisiin.

Perusteellisen ja hyvin lähdeviittauksin varustetun, sivumäärältään muhkean sekä edustavan ulkoasun omaavan historian on saanut myös Sastamalan seudun sk- ja lottatyö Esko Lammin kirjoittaman Isänmaan parhaaksi -teoksen myötä. Kaikille lukijoille ei ehkä ole heti selvää, missä Sastamala sijaitsee. Kyseessä on Vammalan seutu, jota tunnetaan myös Tyrvään seutuna. Rakkaalla lapsella...

Myös toimittaja Raakel Henttosen teos Lopella uupumatta kuuluu onnistuneiden sk-historiaa valaisevien teosten joukkoon. Henttonen on aikaisemmin kirjoittanut myös toisen kantahämäläisen pitäjän eli Rengon suojeluskunnan historiikin.

Suomen ulkopolitiikkaa kylmän sodan aikana on viime vuosina käsitelty useiden kirjojen sivuilla, mutta kokonaisvaltainen esitys on kuitenkin puuttunut. Sellaisen tarjoaa nyt Jorma Kallenautio teoksellaan Suomi kylmän sodan maailmassa. Tekijä on aikaisemmin

kirjoittanut teoksen Suomi katsoo eteensä, jossa käsitellään aikaa 1917-1955. Tämä tulee todennäköisesti olemaan pitkään alansa perusteos.

Suomen ihmisluovutukset Saksaan ovat olleet pitkään esillä. Sen sijaan on yhä-hengessä aika lailla vaiettu luovutuksista Neuvostoliittoon. Tutkijat Jussi Pekkarinen ja Juha Pohjonen käsittelevät tätä aihetta kirjassaan Ei armoa Suomen selkänahasta. Kansallisarkiston puitteissa on meneillään laaja tutkimushanke kaikista Suomen tekemistä ihmisluovutuksista, joskin tiettävästi inkeriläisten luovutukset jäävät toistaiseksi hankkeen ulkopuolelle.

Miten kansallissosialistinen Saksa näki Suomen ennen toisen maailmansodan syttymistä? Tätä selvittää Risto Peltovuori tutkimuksessaan Suomi saksalaisin silmin 1933-1939. Peltovuori on aikaisemmin julkaissut vastaavan tutkimuksen sotavuosista. Valtavalla työllä koottu aineisto antaa monipuolisen kuvan Saksan virallisesta linjasta.

Markus Anaja

Päivikki Korhonen, Oulun suojeluskunta- ja Lotta Svärd -piirien tapahtumia vuosilta 1917-1931. Oulun Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -piirin Perinnekilta, Oulu 2003. 163 sivua. Tilaukset: Valter Bäckström, Hallituskatu 10, 90100 Oulu, puh. (08) 3113 989.

Erja Aikavuori, Oulun suojeluskunta- ja Lotta Svärd -piirien tapahtumia vuosilta 1932-1944. Oulun Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -piirin Perinnekilta, Oulu 2003. 182 sivua. Tilaukset: Valter Bäckström, Hallituskatu 10, 90100 Oulu, puh. (08) 3113 989.

Maija-Liisa Bäckström, Oulun suojeluskunta- ja Lotta Svärd -piirien kuvia vuosilta 1918-1944. Oulun Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -piirin Perinnekilta, Oulu 2005. 294 sivua. Tilaukset: Valter Bäckström, Hallituskatu 10, 90100 Oulu, puh. (08) 3113 989.

Jouko Vahtola (toim.), Oulu varuskuntakaupunkina. Pohjan Prikaatin Kilta, Oulu 2005. 478 sivua, runsas kuvitus. Hinta 75 euroa. Tilaukset: kari.brostrom@mil.fi tai puh. 040 7539 956.

Esko Lammi, Isänmaan parhaaksi. Suojeluskunta- ja lottatyötä Sastamalan seudulla 1917-1944. (Tyrvään seudun Kotiseutuyhdistyksen julkaisu LXXXV). Vapaussodan ja Itsenäisyyden Perinneyhdistys Sastamala, Vammala 2004. 512 sivua, runsas mv- ja värikuvitus. Tilaukset: rauno.laitinen@kopteri.net tai puh. 050 5275 702.

Raakel Henttonen, Lopella uupumatta. Lopen Suojeluskunta ja Lotta Svärd -järjestön Lopen osasto 1917-1944. Loppi 2005. 316 sivua, runsas kuvitus. Tilaukset: Lopen Kirjakauppa, puh. (019) 440 065.

Jorma Kallenautio, Suomi kylmän sodan maailmassa. SKS, Helsinki 2005. 558 sivua. Hinta noin 29 euroa.

Jussi Pekkarinen & Juha Pohjonen, Ei armoa Suomen selkänahasta. Ihmisluovutukset Neuvostoliittoon 1944-1981. Otava, Helsinki 2005. 352 sivua, muutama valokuva. Hinta noin 34 euroa.

Risto Peltovuori, Suomi saksalaisin silmin 1933-1939. Lehdistön ja diplomatian näkökulmia. SKS, Helsinki 2005. 306 sivua, muutama valokuva. Hinta noin 29 euroa.